

Neurális válaszok
vizsgálata, elemzése és
felhasználása az
élelmiszerkutatásokban

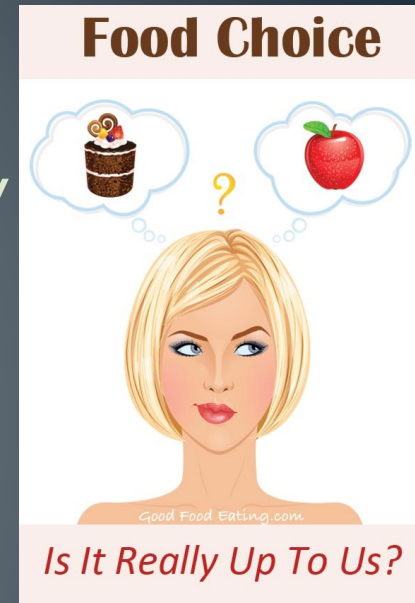
Nyitrai Ákos, Sipos László

Szent István Egyetem,
Árukezelési és Érzékszervi Minősítési Tanszék

Neurális válaszok

Különböző környezeti ingerek hatására a neurális rendszer által adott közvetlen vagy közvetett válaszreakciók.

- Döntési helyzetek
- Viselkedési struktúrák
- Preferenciák
- Érzékszervi tesztek
- Terméktulajdonságok céltudatos fejlesztése

Klasszikus vagy neuro?

Klasszikus módszerek

- Önbevalláson alapul
- Figyelemigényes
- Torzítások
- Szándék, vágy, vélemény

Neurális válaszok

- Valós idejű adatok
- Nem igényel koncentrációt
- Tudattalan reakciók is
- Akár több jel egyidejű mérése

Kiváltott agyi jelek vizsgálata

- Széles skála az orvosi műszerekből:
  - Funkcionális Mágneses Rezonancia vizsgálat (fMRI)
  - Pozitron emissziós tomográfia (PET)
  - Transzkraniális Mágneses Stimuláció (TMS)
  - Magnetoencefalográfia (MEG)
  - Steady State Topográfia (SST)
  - Elektroencefalográfia (EEG)

MRI

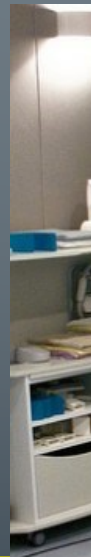
- Orvosi diagnosztikában alkalmazott képalkotó módszer

Előnyök:

- Nagyon magas **térbeli felbontás**, az agy mély rétegeibe is betekintést enged
- lehetővé teszi a pszichológiai folyamatok értelmezését
- noninvazív eljárás
- képes kimutatni a kémiai összetétel, vagy az agyban levő folyadékok áramlásának változását
- elérhetők statisztikai szoftvercsomagok

Hátrányok:

- Alacsony időbeli felbontás
- Kényelmetlen (nagy, zajos, statikus állapot)
- Nagyon drága készülék és mérés
- Általában kis mintaszám
- Korlátozott kísérleti komplexitás
- Fordított következtetést alkalmaz: az agyi aktivációtól az agyműködésig

MRI eredmények az élelmiszerkutatóban

- McClure et al. (2003):
Pepsi vs. Coke
  - Márkaismeret nélkül:
VM prefrontális cortex
  - Márka ismeretével:
hippocampus és középagy
- Plassmann et al. (2007): Bor és ár
  - Ugyanazon bor magasabb áron bemutatva: intenzív változás az orbitofrontális cortexen

EEG

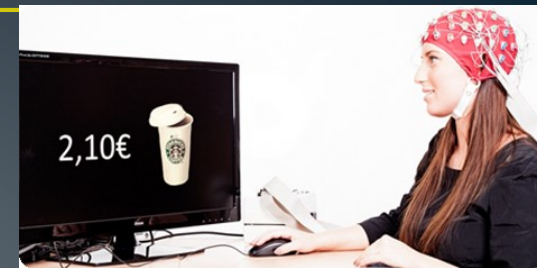
- Az EEG jel az agykéreg piramissejtjeinél a dendritok szinaptikus ingerlései során folyó áramok

Előnyök:

- Magas időbeli felbontásra alkalmas
- Jobb- és bal agyfélteke külön is vizsgálható
- Kényelmes, csendes
- Noninvazív
- Relatív olcsó
- Könnyen szállítható
- Elérhető statisztikai szoftvercsomagok

Hátrányok:

- Rossz térbeli felbontás (cortex rétegeiből)
- Sok **artefact** torzítás
- Egyénenként eltérő elektromos vezetőképesség
- Egzakt helymeghatározás nehéz az egyének különbözősége miatt
- A komplexitás korlátozott
- Nem skálázott

EEG eredmények az élelmiszerkutatóban

- Biometrikus tesztek (sör)
  - Szívritmus, testhőmérséklet, arckifejezés, EEG az érzékszervi adatokkal párhuzamosan (*Viejo et al. 2018*)
- Hedonikus élelmiszerek hatása az agyműködésre (*Bochove et al. 2016*)
- Szintetikus és valódi élelmiszer illatok (*Lorig, 1998*)
- Hogyan hat az agyra és ezáltal a döntéseinkre a termékkihelyezés és a megvilágítás (*Jakub et al., 2015*)
- Kognitív képességek:
  - A hideg/savanyú italok jobb agyi teljesítmény generálnak (*Labbe et al. 2011*)
- Éhség és jóllakottság közti agyi különbségek (*Sultson et al., 2019*)

Pszichofizikai válaszok

- **Szemmozgás mérés:** a szemmozgás követése pontosabb információkat ad, mint a saját bevallásos módszerek (*O'Connel et al., 2011*).
- **Arcizom összehúzódások:** vizsgálja a szándékos és nem szándékos arcizommozgást, melyek tükrözik az érzelmek tudatos és tudattalan kifejezéseit (*Cacioppo et al. 2006*)
- **Bőrellenállás (izzadás):** a piaci teljesítmény jobban előjelezhető a bőrvezetőképesség mérésével, mint a saját bevalláson alapuló tesztekkel (*LaBarbera és Tucciarone, 1995*)
- **Stresszhormon (nyálban)**
- **Pulzus, vérnyomás**

Komplex rendszerek

- Szemkamerával kombinált EEG: Vásárlási helyzetek (és szimulációk):
  - Mit? Miért? Mikor? Mennyiért? Stb...
- Szívritmus- és bőrellenállás- mérés egyidejűleg
  - Stressz mérés
- Igazából bármilyen kombináció:
gyakorlati optimalizálás

További lehetőségek

- Pszichológiai kutatások:
  - A citrom, levendula és a borsmenta illata hatásosan csökkentette a vérnyomást, pulzust és a negatív hatásokat (*Dong & Jacob, 2016*)
- Agyi hullámok változásának vizsgálata illatok hatására
  - Esszenciális olajok és melléknevek párosítása (termékfejlesztés) (*Masago et al. 2000*)
- Elvárési hiba vizsgálata: Szívritmus és GSR (*Verastegui-Tena et al. 2019*)

Érzékszervi alkalmazások

- Érzékszervi válaszok alátámasztása
- Bíráló kiválasztások kognitív feladatokkal
- Bíráló értékelése
  - Fáradtság, dekoncentrálttság, alkalmatlanság kiszűrése
- Új dimenzió a kedveltség-vizsgálatokban (predikció ?)

Köszönöm a figyelmet!